

Załącznik nr 2

Dr Monika Zakrzewska
Wydział Administracji
i Nauk Społecznych
Politechnika Warszawska

AUTOREFERAT PRZEDSTAWIAJĄCY OPIS DOROBKU I OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH

I. Imię i nazwisko

Monika Zakrzewska

II. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe

2009 – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Wydział Prawa i Administracji, stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Ochrona środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym. Zagadnienia administracyjno-prawne*. Promotorem pracy była Dr. hab. Helena Kisilowska, prof. PW, a recenzentami pracy byli Dr hab. Jerzy Stelmasiak, prof. UMCS oraz Dr hab. Sławomir Fundowicz, prof. KUL.

1996 – Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji, dyplom magistra prawa na podstawie pracy magisterskiej pt. *Dobra wiara przy nabyciu rzeczy ruchomej przez nieuprawnionego*. Promotorem pracy był Prof. dr hab. Jan Błeszyński.

1990 - 1995 – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, studia magisterskie na kierunku prawo kanoniczne

III. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1998 – 2009, zatrudnienie na stanowisku asystenta w Kolegium Nauk Społecznych i Administracji Politechniki Warszawskiej, a następnie (po przekształceniu kolegium w wydział) na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej,

2009 - aktualnie, zatrudnienie na stanowisku adiunkta na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej

IV. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

a) Tytuł osiągnięcia naukowego:

Model prawny udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska

- b) Autor, tytuł publikacji, nazwa wydawnictwa, miejsce i rok wydania, liczba stron numer ISBN, recenzenci wydawniczy:
Monika Zakrzewska, Model prawny udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2018, 407 s., ISBN 978-83-7814-767-1;
recenzenci: Prof. dr hab. Janina Ciechanowicz-McLean, Dr hab. Helena Kisilowska, prof. UTH w Radomiu.
- c) Omówienie celu naukowego w/w pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Uwagi wstępne

Problematyka udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska, będąca przedmiotem monografii wpisuje się w szerokie zagadnienie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska. Od czasów Deklaracji z Rio de Janeiro w sprawie środowiska i rozwoju, przyjętej na Konferencji ONZ w 1992 r. uznaje się, że problemy środowiskowe są najskuteczniej rozwiązywane z udziałem społeczeństwa., przy założeniu powszechnego udostępniania informacji o środowisku. Zapewnienie właściwego stanu środowiska dla obecnego i przyszłych pokoleń jest zadaniem władz publicznych, ale także obowiązkiem całego społeczeństwa. Dla właściwej realizacji tego obowiązku konieczna jest współpraca podejmowana przez organy władzy, a także przedstawiciele społeczeństwa zainteresowanych ochroną środowiska. Wobec nieefektywności tradycyjnych form działania oraz nowych wyzwań stawianych administracji publicznej konieczne staje się poszukiwanie nowych instrumentów współpracy w dziedzinie ochrony środowiska. Należy też podkreślić, że obecne instrumenty udziału społeczeństwa w ochronie środowiska są najczęściej wykorzystywane w sytuacjach, gdy zaistnieje konflikt interesów, a działalność organizacji i innych przedstawicieli społeczeństwa, mająca na celu ochronę środowiska jest często postrzegana jako nieuzasadnione blokowanie rozwoju społeczno-gospodarczego. Działania organizacji społecznych nie zawsze są podyktowane ochroną interesu publicznego, gdyż zdarzają się przypadki blokowania przez te organizacje inwestycji na zlecenie podmiotów gospodarczych prowadzących konkurencyjną działalność, propozycje odstępowania przez te organizacje od wnoszenia środków odwoławczych w zamian za dokonanie darowizny na cele statutowe tych organizacji, czy też formułowanie przez te organizacje fałszywych oskarżeń o korupcję, stawianych urzędnikom wydającym zezwolenia inwestycyjne i decyzje środowiskowe. Choć sytuacje te nie są powszechne, to prowadzą do braku zaufania w relacjach między władzami publicznymi, a przedstawicielami społeczeństwa, rzeczywiście zainteresowanymi ochroną środowiska.

Dlatego konieczne jest prowadzenie badań, których przedmiotem będzie wskazanie nowych instrumentów współpracy pomiędzy władzami publicznymi, a organizacjami społecznymi. Problematyka udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska odnosi się do postulatów przedstawianych współczesnej administracji publicznej, aby zwiększyć poziom partycypacji publicznej w decydowaniu o sprawach publicznych zgodnie z założeniami *public governance*. Podjęcie tego tematu wynikało z przekonania, że organizacje społeczne mogą w przyszłości odegrać kluczową rolę w działaniach na rzecz ochrony środowiska, natomiast obecnie można zauważyć wiele problemów prawnych i praktycznych związanych z działalnością tych organizacji.

Cel naukowy oraz problemy badawcze sformułowane w pracy.

Głównym celem naukowym badań, których wyniki zostały zaprezentowane w monografii, było przedstawienie nowego modelu prawnego udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska. Przyjęta metoda badawcza polegająca na tworzeniu nowego modelu postępowania w określonej dziedzinie nauk społecznych odwołuje się do postulowanego stanu, który można konstruować w oparciu o już istniejące rozwiązania w danej dziedzinie. Dlatego wstępnym celem badań przedstawionych w monografii była analiza aktualnego stanu prawnego odnoszącego się do problematyki organizacji i funkcjonowania organizacji społecznych, ochrony środowiska jako celu statutowego organizacji ekologicznych, a także udziału organizacji społecznych w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa uregulowanym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.), zwanej dalej ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku oraz określenie warunków udziału organizacji społecznych w ogólnym postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym.

W przypadku analizy złożonej problematyki postępowania wymagającego udziału społeczeństwa w ochronie środowiska dla realizacji zamierzonego celu badań bardzo przydatna jest metoda tworzenia modelu postępowania, przy założeniu, że model może być idealizacją rzeczywistości lub jej uproszczeniem. Model udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska, proponowany w niniejszej monografii posiada te dwie cechy: stanowi postulowany stan idealny, a także uproszczenie rzeczywistości powszechnie uznawanej za problematykę o wysokim stopniu skomplikowania. Propozycja nowego modelu odnosi się do kilku elementów, które powinny być włączone do obecnego postępowania, co stanowi pewne uproszczenie, dopuszczalne przy tworzeniu nowego modelu. W związku z tym należy też podkreślić, że proponowany model prawny udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska nie

wyczerpuje tej złożonej problematyki i konieczne będzie prowadzenie dalszych badań, w celu określenia prawnych instrumentów współpracy organów władzy publicznej i społeczeństwa w celu zapewnienia skutecznej ochrony środowiska.

Dążąc do znalezienia założonego modelu prawnego udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska w monografii sformułowano następujące problemy badawcze:

Punktem wyjścia dla rozważań nad modelem udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska było przedstawienie zagadnienia udziału społeczeństwa w ochronie środowiska w kontekście nowych wyzwań dla administracji publicznej rozpatrywanych z perspektywy *public governance* oraz rozwoju demokracji partycypacyjnej. W monografii przedstawiono także uregulowania prawa międzynarodowego, unijnego i krajowego dotyczące szeroko ujętego udziału wszystkich zainteresowanych podmiotów w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

Problematyka definiowania podmiotów działających w sferze ochrony środowiska w zorganizowanej formie oraz określenia ich podstawowych cech i rodzajów była celem analizy podjętej w dalszej części monografii. W szczególności konieczne było odniesienie się do pojęcia „organizacji społecznej”, jako najszerszego pojęcia definiującego podmioty działające na rzecz ochrony środowiska. Kolejnym problemem badawczym było zdefiniowanie ochrony środowiska jako statutowego celu działania organizacji społecznych, określanych jako organizacje ekologiczne. Badania objęły analizę literatury, orzecznictwa sądów administracyjnych, a także statutów wybranych organizacji społecznych.

Istotnym problemem badawczym prezentowanym w monografii było odniesienie się do przepisów proceduralnych regulujących działania podejmowane w celu ochrony środowiska. W ramach tej grupy problemów badawczych odniesiono się do istniejących uwarunkowań przeprowadzania postępowań wymagających udziału społeczeństwa, a także do uprawnień organizacji ekologicznych w ogólnym postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym, wynikających z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku. Jako kolejny problem badawczy odnoszący się do zagadnień procedury administracyjnej można uznać określenie warunków udziału organizacji społecznych w postępowaniu administracyjnym na zasadach uregulowanych w kodeksie postępowania administracyjnego.

Analiza przedstawionych powyżej problemów badawczych prowadzi do wniosku, że konieczne jest sformułowanie nowych zasad współpracy organizacji społecznych z organami administracji publicznej w celu skutecznej ochrony środowiska. Dlatego celem omawianej monografii była próba stworzenia kompleksowego modelu, który miałby zastosowanie do szeroko pojętej współpracy organizacji społecznych i władz publicznych w dziedzinie ochrony

środowiska. Dla konstruowania tego modelu duże znaczenie mają zagadnienia aksjologii prawa ochrony środowiska oraz doktrynalne ujęcie działań społeczno-organizatorskich w ochronie środowiska. Przedmiotem podjętych badań były instrumenty współpracy organizacji społecznych z organami administracji publicznej oraz sformułowanie propozycji nowych rozwiązań, które stanowią postulaty *de lege ferenda*.

Teza badawcza

Prowadzone badania pozwoliły na sformułowanie tezy, że obowiązujące rozwiązania w zakresie udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska nie zostały skonstruowane prawidłowo. Nadal brakuje prawnych instrumentów umożliwiających osiągnięcie konsensusu w sytuacjach konfliktu między ochroną środowiska, a rozwojem społeczno-gospodarczym, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Przepisy dotyczące uprawnień organizacji ekologicznych w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa nie zostały skonstruowane właściwie, co często prowadzi do ukształtowania wrogich relacji pomiędzy organami władz publicznych i organizacjami społecznymi. Instrumenty prawne przewidziane w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa w ochronie środowiska są wykorzystywane przez organy władz publicznych na zasadzie konieczności spełnienia warunków formalnie określonych w przepisach, a nie w celu doprowadzenia do osiągnięcia konsensusu i harmonijnego funkcjonowania wspólnot. Dlatego w monografii zostało zaprezentowane nowe ujęcie udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska, które można krótko scharakteryzować: od modelu konfrontacji do modelu kooperacji. Zaprezentowana teza badawcza była weryfikowana w celu określenia najważniejszych elementów nowego modelu prawnego udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska.

Struktura pracy i metodologia badań.

Zarówno konstrukcja monografii, jak i zastosowana metodologia badań są konsekwencją sformułowanych problemów badawczych oraz przyjętej tezy badawczej. Omawiana monografia składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów zawierających uwagi podsumowujące. Rozważania prowadzone w niniejszej monografii są zakończone wnioskami końcowymi.

W rozdziale pierwszym zostały przedstawione uwarunkowania prawne udziału społeczeństwa i organizacji społecznych w ochronie środowiska. Opisano tu nowe wyzwania wobec administracji publicznej w zakresie zarządzania publicznego oraz demokracji partycypacyjnej. W drugiej części pierwszego rozdziału opisano kształtowanie się prawnych instrumentów udziału społeczeństwa i organizacji społecznych w prawie międzynarodowym, unijnym i polskim.

Rozdział drugi prezentuje organizacje społeczne jako podmioty uczestniczące w ochronie i zarządzaniu środowiskiem. Dla zobrazowania wielu możliwości udziału zorganizowanych grup społeczeństwa w ochronie środowiska, opisane zostały prawne formy przewidziane dla aktywności społecznej uregulowane w prawie polskim. Z tego względu obok wyjaśnienia takich podstawowych pojęć, jak organizacje społeczne i organizacje pozarządowe, w tej części opracowania przedstawiono również podstawowe regulacje dotyczące stowarzyszeń i fundacji, a także innych form samoorganizacji społeczeństwa, takich jak samorządy zawodowe i gospodarcze, ochotnicze straże pożarne oraz związki zawodowe.

W postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, organizacje ekologiczne, będące jednym z rodzajów organizacji społecznych, wyodrębnionym ze względu na przedmiot działalności, mają wyjątkowo uprzywilejowaną pozycję. Dlatego, w trzecim rozdziale została zaprezentowana problematyka ochrony środowiska jako celu statutowego organizacji społecznej. W rozdziale tym przedstawiono historyczne i normatywne ujęcie środowiska w prawie polskim i jego relacje z pojęciem „przyrody”, jako pierwotnym przedmiotem ochrony. W dalszej części znalazło się odniesienie do koncepcji ochrony środowiska oraz aktualne ujęcie tej problematyki w prawie polskim i unijnym. W drugiej części tego rozdziału zostało również zaprezentowane ukształtowanie zapisów o celach statutowych wybranych organizacji zajmujących się ochroną środowiska i ochroną przyrody.

W rozdziale czwartym przedstawiono instrumenty partycypacji publicznej w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa. Organizacje społeczne oraz inni uczestnicy postępowania mają prawo do składania uwag i wniosków w tym postępowaniu, dlatego w tej części pracy przedstawiono prawne uwarunkowania dotyczące charakteru, formy i terminu składania uwag i wniosków. Przedmiotem rozważań była także rozprawa administracyjna przeprowadzana w ramach postępowania wymagającego udziału społeczeństwa.

Rozdział piąty został poświęcony problematyce uprawnień organizacji ekologicznych w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa. Postępowanie z udziałem społeczeństwa zostało normatywnie związane z procedurą oceny oddziaływania na środowisko. Dlatego w rozdziale piątym zostały również przedstawione problemy związane z udziałem organizacji społecznych w procedurze oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko oraz na obszary Natura 2000.

Przedmiotem analizy podjętej w rozdziale szóstym są zasady udziału organizacji społecznych w postępowaniu administracyjnym, między innymi jako podmiotów na prawach strony w świetle przepisów k.p.a.. Organizacje społeczne, jeżeli jest to uzasadnione celami

statutowymi i gdy przemawia za tym interes społeczny, mogą występować z żądaniem wszczęcia postępowania lub dopuszczenia do udziału w postępowaniu. W związku z tym, w określonych sytuacjach, organizacje ekologiczne i inne organizacje społeczne będą mogły uczestniczyć w postępowaniu administracyjnym dotyczącym ochrony środowiska na zasadach uregulowanych w k.p.a.

Badania podjęte w celu stworzenia modelu prawnego udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska prowadzą do wniosku, że powinien to być model współpracy. Podstawowym zagadnieniem przedstawionym w siódmym rozdziale prezentowanej monografii były aksjologiczne i doktrynalne przesłanki współpracy organizacji społecznych w dziedzinie ochrony środowiska lub ochrony przyrody. W rozdziale tym przedstawiono instrumenty współpracy ze społeczeństwem w dziedzinie ochrony środowiska. W prawie niemieckim do instrumentów tych należy zaliczyć przede wszystkim procedury mediacyjne oraz umowy publicznoprawne. W polskim systemie prawa do takich instrumentów można zaliczyć komisje i zespoły o charakterze doradczym, które mogą również odegrać pozytywną rolę w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych w ochronie środowiska. Wskazując na nowe rozwiązania w zakresie udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska w rozdziale siódmym, zaproponowana została instytucja organizacji partnerskich, podejmujących stałą współpracę w dziedzinie ochrony środowiska z organami administracji publicznej, w szczególności poprzez udział w konferencjach organizowanych na wstępnym etapie postępowania wymagającego udziału społeczeństwa.

Rozważania podejmowane w monografii zamyka propozycja wskazania podstawowych elementów nowego modelu udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska. We wnioskach końcowych zostały ukazane prawne uwarunkowania modelu współpracy pomiędzy organizacjami społecznymi i organami administracji publicznej, z perspektywy podstawowych problemów związanych z udziałem organizacji społecznych w ochronie środowiska w aktualnie obowiązujących przepisach oraz propozycje *de lege ferenda*.

Odnosząc się do metodologii prowadzonych badań należy wskazać na wykorzystanie metody dogmatyczno-prawnej. W pracy poddano analizie przede wszystkim materiał normatywny, orzecznictwo oraz piśmiennictwo z prawa ochrony środowiska, a także opracowania z prawa administracyjnego, w zakresie niezbędnym dla prowadzonych rozważań. W odniesieniu do problematyki organizacji społecznych, w pracy znalazły się także pozaprawne aspekty funkcjonowania tych organizacji oraz piśmiennictwo związane z tą tematyką. Analiza materiału normatywnego nie została ograniczona do wykładni językowej aktów prawa międzynarodowego, unijnego i krajowego, lecz została wzbogacona o wykładnię

systemową oraz funkcjonalną. Problematyka udziału społeczeństwa w ochronie środowiska została ujęta w umowach międzynarodowych i przepisach unijnych, które wskazują na cele i funkcje regulacji, dlatego dla osiągnięcia celów niniejszej monografii ważne było odwołanie się do wykładni funkcjonalnej omawianych regulacji. Natomiast w ujęciu systemowym praca odnosi się w szerokim zakresie do przepisów Konstytucji RP, stanowiących aksjologiczny fundament polskiego systemu prawa. Choć monografia nie ma charakteru prawno-porównawczego, to w pewnych aspektach zostały przedstawione rozwiązania funkcjonujące w systemach prawnych innych państw niż Polska, zwłaszcza w aspekcie implementacji przepisów prawa unijnego i wypełniania obowiązków wynikających z umów międzynarodowych, regulujących zagadnienie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska.

Wyniki przeprowadzonych badań.

Udział społeczeństwa w ochronie środowiska jest przedmiotem regulacji prawa międzynarodowego, unijnego oraz krajowego, a problematyka ta stała się aktualna w związku z koniecznością reformowania administracji publicznej w celu zapewnienia skuteczności jej działania. Punktem wyjścia dla formułowania nowego modelu udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska było zaprezentowanie problematyki udziału społeczeństwa w ochronie środowiska w kontekście szerszego zagadnienia reformowania administracji publicznej zgodnie z zasadami zarządzania publicznego. Po krytyce weberowskiego modelu administracji i nieudanej próbie wprowadzenia New Public Management, w nauce administracji poszukuje się nowych koncepcji dla zapewnienia skutecznego i sprawnego zarządzania publicznego. Dlatego na udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji w sprawach, w których powinny być brane pod uwagę aspekty środowiskowe należy patrzeć z perspektywy nowych form zarządzania publicznego zwłaszcza idei *public governance*. Z kolei udział społeczeństwa w opracowywaniu dokumentów, takich jak polityki, strategie, plany i programy może być rozpatrywany z punktu widzenia rozwoju demokracji: od demokracji pośredniej poprzez demokrację bezpośrednią, aż do demokracji partycypacyjnej. Zarówno idea *public governance*, jak i nowe formy demokracji partycypacyjnej, mogą mieć szczególne zastosowanie w przypadku wystąpienia sytuacji konfliktowych związanych z ochroną środowiska. Dlatego w pierwszym rozdziale zostało też przedstawione pojęcie konfliktu ekologicznego oraz prawne uregulowania, które były odpowiedzią na kryzys ekologiczny z lat 70 -tych XX w. Model udziału społeczeństwa w ochronie środowiska jest konstruowany w oparciu o przepisy prawa międzynarodowego i unijnego, przy czym sformułowane w sposób ogólny i abstrakcyjny regulacje zawarte w prawie unijnym, należy dostosować do konkretnych uwarunkowań prawnych, a także społeczno-gospodarczych w poszczególnych państwach. Mimo

posługiwania się przez prawodawcę unijnego dyrektywami, model udziału społeczeństwa i organizacji społecznych w ochronie środowiska jest w prawie unijnym na tyle sprecyzowany, że pozostawia prawodawcy krajowemu niewiele swobody. Zatem ocena obecnie funkcjonującego modelu udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska została przeprowadzona także pod kątem właściwej implementacji prawa unijnego.

Dla określenia ram prowadzonych badań konieczna stała się analiza pojęcia organizacji społecznych oraz prawnych form działania tych organizacji. Na gruncie rozważań dotyczących organizacji społecznych należało się odnieść w pierwszej kolejności do problemów związanych z terminologią, ponieważ w ustawodawstwie pojęcie „organizacji społecznych” jest stopniowo zastępowane pojęciem „organizacji pozarządowych”. W tym zakresie stanowczo należy uznać, że ze względów dotyczących wykładni systemowej i historycznej nie ma uzasadnienia dla wyeliminowania z języka prawnego i prawniczego pojęcia „organizacji społecznych”. W Konstytucji RP z 1997 r, a także przepisach takich ustaw, jak kodeks postępowania administracyjnego i ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) nadal funkcjonuje pojęcie organizacji społecznych. Pojęcie to jest również historycznie związane ze zorganizowaną działalnością na rzecz ochrony przyrody, a w późniejszym okresie z działalnością związaną z ochroną środowiska. Odnosząc się do postulatów w doktrynie o ujednoczenie terminologii i zastąpienie pojęcia „organizacji społecznych” pojęciem „organizacji pozarządowych” w niniejszej monografii wskazano, że wyeksponowanie w pojęciu „pozarządowe” elementu rządowego, sprawia, że poprzez określenie „organizacje pozarządowe” promuje się struktury rządowe. Natomiast w pojęciu „organizacje społeczne” eksponuje się społeczny charakter organizacji, uzupełniany przez zdewaluowane w okresie komunizmu, pojęcie „pracy społecznej” oraz funkcjonujące w ustawodawstwie pojęcie „działalności społecznie użytecznej”, które to pojęcia również wskazują na wartości, wokół których powinno się budować w Polsce trzeci sektor.

Założeniem nowego modelu jest włączenie wszystkich zainteresowanych podmiotów w działania na rzecz ochrony środowiska i prawne procedury, mające na celu ochronę środowiska. Dlatego kolejnym obszarem podejmowanych badań było przedstawienie prawnych form działania organizacji społecznych w Polsce. W pracy wskazano na nowe rozwiązania w zakresie tworzenia stowarzyszeń posiadających osobowość prawną, nadanie zdolności prawnej stowarzyszeniom zwykłym oraz nowe rozwiązania w zakresie nadzoru nad stowarzyszeniami. Warte podkreślenia jest również, że w związku z licznymi problemami dotyczącymi reprezentowania stowarzyszeń zwykłych występującymi w praktyce działania tych stowarzyszeń, nowe przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo stowarzyszeń (Dz. U. z

2017 r., poz. 210 ze zm.) przewidują możliwość ustanawiania zarządu dla tych stowarzyszeń lub wskazanie osoby reprezentującej.

Szczególną formą organizacji społecznych podejmujących działania na rzecz środowiska są fundacje. Początkowo, w opinii doktryny przeważał pogląd uznający, że fundacje nie mogą być na gruncie prawa ochrony środowiska uznane za organizacje społeczne, a w konsekwencji nie mogą być także uznawane za organizacje ekologiczne, korzystające z ułatwień w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa. Jednak w orzecznictwie sądów administracyjnych dokonano zmiany w zakresie interpretacji pojęcia organizacji społecznej uczestniczącej w ogólnym postępowaniu administracyjnym, co skutkuje uznaniem fundacji za jeden z rodzajów organizacji społecznych. Szerokie ujmowanie podmiotów włączanych w działania na rzecz środowiska znalazło potwierdzenie w art. 45 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, który przewiduje, że współdziałanie w dziedzinie ochrony środowiska może być podejmowane przez organizacje ekologiczne, jednostki pomocnicze samorządu gminnego, samorząd pracowniczy, jednostki ochotniczych straży pożarnych oraz związki zawodowe.

Założeniem przyjętym w monografii było przedstawienie definicji „ochrony środowiska”, jako celu statutowego organizacji społecznych uznawanych za organizacje ekologiczne. W początkowym okresie rozwoju prawa ochrony przyrody i prawa ochrony środowiska aspekt konserwacyjny miał największe znaczenie, co wiązało się z istnieniem wielu tworów i zasobów przyrody, które można było chronić. W późniejszym okresie coraz większego znaczenia zaczęły nabierać działania restytucyjne i prewencyjne, odnoszące się do środowiska w znacznym stopniu przekształconego w wyniku działalności człowieka. W związku z ewolucją aspektów ochrony środowiska przedstawioną powyżej, można zauważyć również pewne etapy rozwoju celów realizowanych przez organizacje społeczne, które można określić jako organizacje ekologiczne. W Polsce organizacją, która zaistniała na początkowym etapie rozwoju ruchów ekologicznych była Liga Ochrony Przyrody. Organizacja ta, przede wszystkim była ukierunkowana na ochronę przyrody, uznawanej za dobro narodowe, które podlegało szczególnej ochronie, jeszcze przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości w 1918 r.

Warto podkreślić, że po kryzysie ekologicznym, który uwidocznił się na świecie w drugiej połowie XX w. organizacje ekologiczne, działające w Polsce mogły bez ograniczeń podejmować działalność dopiero po przemianach społeczno-gospodarczych zapoczątkowanych w 1989 r. Po tej dacie w Polsce mogły działać organizacje międzynarodowe i europejskie, które zajmowały się ochroną środowiska. Ze względu na zmianę podejścia do środowiska na arenie międzynarodowej, która polegała na uznaniu konieczności ochrony

środowiska jako całości, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, również polskie organizacje ekologiczne określając cele statutowe włączyły w swój obszar zainteresowań kompleksową ochronę środowiska, konieczność realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, a także ograniczenie korzystania z zasobów środowiska poprzez zmianę modelu konsumpcji, a w ostatnich latach również problematykę ochrony klimatu.

Za modelowe ukształtowanie zapisów statutu organizacji ekologicznej można uznać cele określone w statucie jednej z organizacji ekologicznych w Polsce: uznanie zrównoważonego rozwoju, jako podstawy polityki społeczno-gospodarczej państwa; ochrona środowiska, w tym ekologia rozumiana jako ochrona człowieka, zwierząt, roślin i ochrona całego dziedzictwa przyrodniczego; ochrona krajobrazu naturalnego i dziedzictwa kulturowego; kształtowanie w społeczeństwie świadomości, że jakość życia zależy od racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi i zachowaniem równowagi między środowiskiem a rozwojem cywilizacji; powszechna edukacja ekologiczna; poprawa jakości środowiska człowieka oraz integracja europejska oraz rozwijanie współpracy między społeczeństwami w zakresie ochrony środowiska. Zatem w pierwszej kolejności statut tej organizacji odnosi się do konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju, co wskazuje na konieczność uwzględniania w ochronie środowiska aspektów gospodarczych i społecznych. W drugiej kolejności wskazano na ochronę środowiska jako cel statutowy, włączając to ekologię. Dodatkowo za ważne cele uznaje się kształtowanie świadomości społeczeństwa i powszechną edukację ekologiczną. Jest to obecnie jedno z najważniejszych zadań ruchu ekologicznego, ponieważ realna poprawa stanu środowiska jest uwarunkowana ugruntowaniem w społeczeństwie świadomości, że jakość życia zależy od indywidualnych działań podejmowanych na rzecz środowiska.

Warto też wskazać na określenie celów działania innej organizacji, które zostały określone jako „ochrona i zachowanie środowiska naturalnego oraz naturalnych warunków życia człowieka” oraz „rozszerzanie i pogłębianie świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska”. Można uznać, że takie zapisy statutu w pełni odpowiadają wymaganiom stawianym organizacji społecznej, której statutowym celem jest ochrona środowiska, do uznania jej za organizację ekologiczną. Analiza statutowych celów wybranych organizacji ekologicznych, literatury oraz orzecznictwa sądów administracyjnych daje podstawy do wskazania pewnych ogólnych wniosków, które w doktrynie i orzecznictwie zostały wypracowane w celu określenia ochrony środowiska, jako celu statutowego organizacji ekologicznej. Przede wszystkim należy uznać, że ochrona środowiska może być podstawowym lub jednym z wielu celów statutowych, organizacji, którą można uznać za organizację

ekologiczną. Wskazując na szczegółowe zapisy w statutach, które mogą potwierdzać charakter ekologiczny organizacji, w orzecznictwie sądów administracyjnych uznaje się za takie cele: propagowanie idei zrównoważonego rozwoju, prowadzenie działań proekologicznych, czy działania na rzecz ochrony przyrody.

Kolejnym zagadnieniem podejmowanym w omawianej monografii jest przedstawienie prawnych uwarunkowań udziału organizacji społecznych i innych podmiotów w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, uregulowanym w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku. W monografii podkreśla się, że dla zapewnienia rzeczywistego udziału zainteresowanych podmiotów w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska szczególnie ważne jest uzyskanie informacji o prowadzonym postępowaniu na wczesnym etapie postępowania. Postulatem *de lege ferenda* powinno być wprowadzenie zapisu o dokonaniu podania do publicznej wiadomości o planowanym przedsięwzięciu w sposób skuteczny. Skuteczność podania do publicznej wiadomości oznacza, że dołożono należytych starań, aby wszelkie potencjalnie zainteresowane podmioty zostały powiadomione o planowanym przedsięwzięciu. W prawie polskim nie przewiduje się informowania o planowanym przedsięwzięciu poprzez ogłoszenia w prasie, radiu i telewizji, przez media społecznościowe, czy przez powiadomienie sms – em lub w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości. Pozostaje to w sprzeczności z podstawowym celem informowania społeczeństwa, którym powinno być skuteczne dotarcie z informacją o planowanym przedsięwzięciu, dla zapewnienia rzeczywistego udziału społeczeństwa w procesie decyzyjnym, dlatego nie wystarczy, że organ właściwy do prowadzenia postępowania formalnie dokona powiadomienia wykorzystując wszystkie wskazane przez ustawodawcę sposoby.

W ogólnym postępowaniu administracyjnym organizacja społeczna może dowiedzieć się o toczącym postępowaniu za pośrednictwem organu administracji, który na podstawie art. 31 § 4 k.p.a. informuje organizację o wszczęciu postępowania. Jednak przepis ten w praktyce nie ma znaczenia, ponieważ nie jest stosowany przez organy administracji publicznej. Można uznać, że zaniechanie obowiązku powiadomienia, do którego dochodzi w przypadku wielu postępowań, wynika z braku sankcji za nieprzestrzeganie przepisu art. 31 § 4 k.p.a. W tym kontekście są formułowane postulaty stworzenia odpowiedniego ogólnokrajowego rejestru organizacji społecznych, na wzór rejestru organizacji pożytku publicznego. Jednak moim zdaniem warto zastanowić się nad innym rozwiązaniem, które ułatwiłoby współpracę między organami administracji publicznej, a organizacjami społecznymi, ponieważ przeszukiwanie ogólnokrajowego rejestru organizacji społecznych mogłoby stanowić duże obciążenie dla organu. Dlatego można postulować, aby to organizacje społeczne zainteresowane określonymi

rodzajami spraw zgłaszały się na listę prowadzoną na określonym szczeblu administracji. Organ administracji prowadzący postępowanie nie miałby wtedy większych problemów, z przesłaniem pocztą elektroniczną informacji o wszczęciu postępowania do organizacji umieszczonych na liście. W literaturze podkreśla się również, że system powiadamiania organizacji społecznych o przedmiotowych postępowaniach był uznawany za modelowy w toku negocjacji nad postanowieniami Konwencji z Aarhus. Dlatego należy wrócić do instytucji list organizacji społecznych i ustanowienia obowiązku ich powiadomienia, przy wykorzystaniu elektronicznych środków komunikacji.

Odnosząc się do ukształtowania prawidłowego modelu udziału organizacji należy określić stosunek postępowania wymagającego udziału społeczeństwa do ogólnego postępowania administracyjnego. Polski ustawodawca przyjął, że procedura oceny oddziaływania na środowisko, a także procedura udziału społeczeństwa w ochronie środowiska, jest elementem ogólnego postępowania administracyjnego. Jednak procedura ta ma znaczący wpływ na przebieg tego postępowania oddziałując, czasem w bardzo istotnym stopniu na przepisy o postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym. Oddziaływanie procedury oceny oddziaływania na środowisko polega na modyfikacjach stosowania określonych przepisów (ich stosowanie jest wyraźnym przepisem wyłączane bądź modyfikowane), a także co jest chyba częstszą sytuacją, na wprowadzaniu pośrednio konstrukcji prawnych modyfikujących instytucje procedury administracyjnej.

Jednym z przejawów modyfikacji przepisów k.p.a. w procedurze oceny oddziaływania na środowisko jest przyznane organizacjom ekologicznym prawo do wnoszenia odwołań od decyzji oraz skarg do sądów administracyjnych, nawet jeżeli nie brały udziału na wcześniejszym etapie postępowania. Wobec wprowadzenia do polskich przepisów daleko idących ułatwień w dostępie do procedur odwoławczych, w literaturze są formułowane postulaty podwyższenia wymagań wobec takich organizacji. Jednym z kryteriów branych pod uwagę przy ocenie możliwości udziału organizacji ekologicznej w postępowaniu na podstawie art. 44 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku jest prowadzenie działalności statutowej przez minimum 12 miesięcy przed dniem wszczęcia tego postępowania. Na przykład w prawie niemieckim przewidziano dłuższy, bo trzyletni okres działalności stowarzyszenia wskazując, że w pierwszej kolejności bierze się pod uwagę datę zarejestrowania stowarzyszenia. Można uznać, że takie doprecyzowanie przepisów i wskazanie dłuższego okresu działalności organizacji ekologicznej na rzecz ochrony środowiska jest dobrym rozwiązaniem, które powinno zostać przyjęte również w prawie polskim. Prawodawca niemiecki dopuszcza do postępowania tylko stowarzyszenie, które daje gwarancję właściwego

wykonywania zadań, w szczególności odpowiedniego udziału w urzędowych procedurach decyzyjnych; należy przy tym wziąć pod uwagę rodzaj i zakres dotychczasowej działalności, krąg jego członków oraz efektywność działania stowarzyszenia. Można uznać, że są to przesłanki, które dają możliwość przeprowadzenia swobodnej oceny działalności danego stowarzyszenia przez organ, właściwy do uznania stowarzyszenia. Może w prawie polskim nie powinno się wprowadzać tak uznaniowych sformułowań, jak „gwarancja właściwego wykonywania zadań” przez organizację ekologiczną, która zamierza uczestniczyć w postępowaniu. Jednak takim wymaganiem minimalnym, do którego należałoby powrócić w polskich przepisach dotyczących udziału organizacji ekologicznych w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa jest obowiązek zgłaszania uwag i wniosków, jako warunku wniesienia odwołania od decyzji lub skargi do sądu administracyjnego, na zasadach określonych w art. 44 ust. 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku. Takie rozwiązanie pozwoliłoby na uznanie, że organizacja ekologiczna będzie dawała gwarancję odpowiedniego udziału w procedurach na kolejnych etapach postępowania. Przed 2008 r. istniał ścisły związek pomiędzy przedstawianiem uwag i wniosków przez organizacje ekologiczne, a możliwością wnoszenia odwołań od decyzji, natomiast obecnie organizacje ekologiczne mogą wnosić odwołania od decyzji, nawet jeżeli nie uczestniczyły w postępowaniu w pierwszej instancji. Należy jednak podkreślić, że organizacje ekologiczne powinny być szczególnie aktywne na wstępnym etapie postępowania, a nie pojawiać się dopiero w charakterze podmiotu wnoszącego odwołanie od ukształtowanej już decyzji. W ramach prewencyjnej ochrony środowiska, już na etapie składania uwag i wniosków, organizacje społeczne mogą proponować rozwiązania zmierzające do ograniczenia negatywnych oddziaływań planowanych przedsięwzięć na środowisko. Jeżeli organizacja ekologiczna nie zdąży przystąpić do postępowania wymagającego udziału społeczeństwa, będzie mogła uczestniczyć w postępowaniu administracyjnym, jako podmiot na prawach strony na zasadach określonych w k.p.a.. Jednak warunkiem wprowadzenia takiego rozwiązania jest zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o toczącym się postępowaniu. W szczególności chodzi o możliwość otrzymywania przez zainteresowane organizacje ekologiczne powiadomień o prowadzonych postępowaniach, co nie powinno stanowić problemu, jeżeli organy w szerszym zakresie będą wykorzystywać środki komunikacji elektronicznej.

Organizacje społeczne, które nie spełniają przesłanek umożliwiających udział w postępowaniu na zasadach określonych w art. 44 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, będą mogły uczestniczyć w postępowaniu administracyjnym w sprawach ochrony środowiska, gdy będą w stanie wykazać, że spełniają przesłanki określone w art. 31 k.p.a.

Kodeks postępowania administracyjnego wprowadza dwie przesłanki, które muszą być spełnione przez organizacje społeczne, które mają zamiar uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony. Podstawową przesłanką jest zgodność przedmiotu postępowania z celami statutowymi organizacji. Ponadto organizacja może uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony, gdy przemawia za tym interes społeczny. Warto po raz kolejny podkreślić, że w postępowaniu administracyjnym należy przy rozstrzyganiu spraw administracyjnych brać pod uwagę „interes publiczny”, pomimo pozostawienia w przepisach k.p.a. pojęcia „interes społeczny”, jako przesłanki uczestniczenia organizacji społecznych w postępowaniu administracyjnym. W postępowaniu tym, interes publiczny jest zabezpieczony poprzez zapewnienie udziału organizacji społecznych w podejmowaniu decyzji. Dotyczy to szczególnie ochrony interesu publicznego dotyczącego środowiska, ponieważ nie można uznać, że jedynie organy administracji publicznej są obecnie uprawnione do reprezentowania tego interesu.

Prawidłowo ukształtowane relacje pomiędzy władzami publicznymi i trzecim sektorem powinny być oparte na modelu współpracy, podejmowanej na rzecz ochrony środowiska. Poszukując uzasadnienia dla nowego modelu udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska w monografii odwołano się do aksjologii polskiego systemu prawa z fundamentalną zasadą dobra wspólnego. Za Z. Cieślakiem należy przyjąć, że dobro wspólne, jako podstawa aksjologii prawa administracyjnego zawiera wartości merytoryczne, skonkretyzowane w ustawach prawa administracyjnego. Do wartości tych można zaliczyć grupy wartości dotyczące m.in. tożsamości państwa jako wspólnoty wspólnot i obywateli, bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, wartości z zakresu rozwoju państwa rozumianego jako wspólnota wspólnot, w tym wartości odnoszące się do planowania przestrzennego, ochrony i korzystania z zasobów środowiska. Dla rozważań prowadzonych w monografii szczególne znaczenie ma ostatnia grupa wartości określana jako „zapewnienie harmonijnego (w tym poprzez rozstrzyganie konfliktów interesów) funkcjonowania wspólnot”, z której można wyprowadzić obowiązek podejmowania współpracy w dziedzinie ochrony środowiska, ciążący na organizacjach społecznych i innych podmiotach. Uznaję też, że ostatecznym celem działania państwa jest doprowadzenie do stanu pokoju i bezpieczeństwa, poprzez działania ukierunkowane na dobro wspólne. Pokój i bezpieczeństwo są zagrożone, gdy nie przyznaje się człowiekowi tego, co mu się należy, nie szanuje się godności człowieka, a stosunki międzyludzkie nie są ukierunkowane na dobro wspólne. W prezentowanej monografii uznaję, że nie należy utożsamiać dobra wspólnego z interesem publicznym. Dobro wspólne jest nadrzędne nad interesem publicznym i stanowi cel państwa, realizowany przez władze publiczne, organizacje i podmioty społeczne, a także poszczególne osoby. Można też przyjąć,

że dobro wspólne jest pewnym stanem równowagi i wyważenia wszystkich interesów o znaczeniu publicznym i indywidualnym. W ramach tak rozumianego dobra wspólnego nie może być mowy o konflikcie i realizowaniu celów publicznych bez względu na dobro osób. Natomiast konflikty mogą zaistnieć w ramach interesu publicznego, w tym konflikty pomiędzy interesem publicznym z zakresu ochrony środowiska i interesem publicznym odnoszącym się do rozwoju społeczno-gospodarczego. Środowisko, jako jeden z elementów dobra wspólnego podlega szczególnej ochronie, ale zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, ochrona środowiska, powinna uwzględniać aspekty ekonomiczne i społeczne. Można uznać, że konflikty ekologiczne, w których uczestniczą także organizacje społeczne, mogą wynikać z konfliktu na tle antropocentrycznego i ekocentrycznego ujmowania ochrony środowiska. Chociaż w literaturze wskazuje się na antropocentryczny charakter norm prawa ochrony środowiska, to obecnie można też zauważyć tendencje do upodmiotowienia środowiska, co prowadzi do osłabienia ujęcia antropocentrycznego. W skrajnych przypadkach ekocentryczne podejście do ochrony środowiska skutkuje brakiem możliwości podjęcia współpracy pomiędzy organizacjami ekologicznymi, a organami administracji publicznej, które nie mogą odejść w swoich decyzjach od fundamentalnej zasady zrównoważonego rozwoju. W pracy uznaję, że wprowadzenie ani w Konstytucji RP, ani w innych ustawach nie sformułowano zasady współpracy w ochronie środowiska, to jednak zasadę tę można skonstruować na podstawie wynikającego z zasady dobra wspólnego, obowiązku podejmowania współpracy w celu zapewnienia harmonijnego funkcjonowania wspólnot.

Odnosząc się do doktrynalnych aspektów współpracy w dziedzinie ochrony środowiska, uznaję, że współpraca z organami administracji w sprawach ochrony środowiska jest realizowana w ramach działań społeczno-organizatorskich. W literaturze podkreśla się, że organy administracji podchodzą do tych działań niechętnie, ze względu na brak możliwości sięgania po środki przymusu, przy ich stosowaniu, a także konieczność budowania partnerskich relacji pomiędzy organami administracji i podmiotami społecznymi. Ponadto uznaje się, że edukacja kadr urzędniczych jest ukierunkowana na władcze środki działania administracji, co skutkuje ograniczeniem działań podejmowanych przez organy administracji do typowych prawnych form działania, bez uzupełniania ich działaniami społeczno-organizatorskimi. Jednak w niniejszej monografii przyjmuje się, że podejmowanie współpracy w dziedzinie ochrony środowiska jest jednym z warunków prawidłowej realizacji zadań publicznych przez państwo, dlatego konieczne jest prowadzenie badań w zakresie określenia instrumentów tej współpracy w prawie polskim.

Wskazując na podstawowe elementy nowego modelu udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska, należy przede wszystkim podkreślić, że wszystkie zainteresowane podmioty społeczne, niezależnie od prawnej formy oraz wskazanych w statucie celów, powinny podejmować współpracę w dziedzinie ochrony środowiska. Ponadto, jeżeli przyjmiemy, że ochrona środowiska ma być realizowana zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, to na każdym etapie postępowania organy administracji powinny uwzględniać postulaty związane z rozwojem społeczno-gospodarczym na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Przedstawienie wszystkich aspektów planowanych przedsięwzięć, nie tylko z perspektywy ochrony środowiska, ale także aspektów społecznych i ekonomicznych będzie możliwe, jeżeli na wczesnym etapie postępowania zostanie wprowadzona instytucja wstępnej konferencji, jako nowego elementu postępowania wymagającego udziału społeczeństwa. Uznaję też, że w pewnych sytuacjach można przewidzieć możliwość zwolnienia organu z obowiązku przeprowadzenia wstępnej konferencji.

Model udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska powinien uwzględniać instytucję organizacji partnerskich, uznanych przez administrację publiczną za podmioty współpracujące w dziedzinie środowiska. Dla zapewnienia wysokiego poziomu merytorycznej dyskusji na wstępnej konferencji, organy administracji powinny mieć ustaloną listę organizacji społecznych, które stale współpracują z administracją i z tego względu można je uznać za partnerów społecznych na poszczególnych szczeblach działania administracji. Organizacje społeczne, w tym organizacje ekologiczne, miałyby możliwość poinformowania właściwych organów o tym, że są zainteresowane udziałem w planowanych konferencjach, a z drugiej strony organy administracji bez większych problemów mogłyby wysyłać zaproszenia na konferencje przy pomocy elektronicznych środków komunikacji. Współpraca w szerszym zakresie powinna być podejmowana w formie komisji i zespołów działających na rzecz ochrony środowiska, w których aktywnie uczestniczyliby przedstawiciele organizacji ekologicznych i innych organizacji społecznych. Dodatkowo w większym zakresie należy wykorzystać instrumenty współpracy uregulowane w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, takie jak informowanie o planowanych działaniach, wspieranie organizacyjnej działalności organizacji społecznych, czy też finansowanie projektów realizowanych przez te organizacje. Współpraca prowadzona na bieżąco, w sytuacji gdy nie wystąpił jeszcze konflikt ekologiczny, dawałaby podstawy do skuteczniejszego rozwiązania problemów środowiskowych, które pojawią się w przyszłości. Przykład regionalnych komisji do spraw ocen wykazuje, że istnieje potrzeba dokonywania oceny najbardziej kontrowersyjnych inwestycji przez te niezależne komisje. Jednak standardem jest, że regionalne komisje,

działające w poszczególnych województwach, spotykają się w celu wydania stanowiska raz lub dwa razy do roku, więc nie można uznać, że komisje te dobrze spełniają swoją rolę.

Realizacja celów ochrony środowiska wymaga obecnie wprowadzenia modelu współpracy pomiędzy sektorem publicznym i organizacjami społecznymi, zarówno w zakresie kształtowania polityki ochrony środowiska, jak i w podejmowaniu decyzji. W związku z tym można postulować zmianę podejścia do udziału społeczeństwa w ochronie środowiska w kierunku podejmowania rzeczywistej współpracy w tej dziedzinie. Współpraca ta powinna być podejmowana z podmiotami zainteresowanymi ochroną środowiska, w tym organizacjami ekologicznymi, oraz z podmiotami zainteresowanymi zapewnieniem rozwoju społeczno-gospodarczego na terenie gminy, powiatu i województwa. Należy podkreślić, że organy administracji publicznej nie powinny ograniczać współpracy na rzecz ochrony środowiska do organizacji ekologicznych, ponieważ nie można wykluczać z dyskusji nad ochroną środowiska na danym terenie innych podmiotów, których nie uznaje się za organizacje ekologiczne. Chodzi tu szczególnie o stowarzyszenia rozwoju lokalnego lub stowarzyszenia gospodarcze, które reprezentując interesy ekonomiczne lub społeczne, mogłyby przyczyniać się do uwzględniania wymagań ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Z tego względu współpraca w dziedzinie ochrony środowiska powinna być ujmowana w sposób szeroki, bez wykluczania kogokolwiek z tej działalności. Na tak szerokie ujęcie wskazuje dodatkowo art. 45 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, przewidujący że współdziałanie w dziedzinie ochrony środowiska może być podejmowane przez organizacje ekologiczne, jednostki pomocnicze samorządu gminnego, samorząd pracowniczy, jednostki ochotniczych straży pożarnych oraz związki zawodowe.

Przytoczone argumenty pozwoliły uznać za prawdziwą przyjętą w niniejszej monografii tezę. Należy ponadto uznać, że cel monografii został osiągnięty poprzez wskazanie nowych elementów postępowania wymagającego udziału społeczeństwa, które powinny doprowadzić do zapewnienia skutecznej ochrony środowiska. Wyniki przeprowadzonych badań oraz wnioski *de lege ferenda* mogą być wykorzystane w celu dokonania ewentualnej nowelizacji przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, określających nowe warunki udziału organizacji ekologicznych w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa oraz nowych elementów tej procedury.

V. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowych.

Poza omówioną powyżej monografią po uzyskaniu stopnia doktora opublikowałam kilkadziesiąt publikacji naukowych, w tym monografię pt. *Ochrona środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym*. Moje artykuły były publikowane w czasopiśmie naukowych

takich jak: „Samorząd Terytorialny”, „Studia Prawnoustrojowe”, „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne”, a także jako rozdziały w monografiach wydawanych przez profesjonalne wydawnictwa naukowe, takie jak LexisNexis, Wolters Kluwer, C.H. Beck, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej. Uznanie wartości mojego dorobku naukowego znajduje odzwierciedlenie w recenzjach niektórych moich publikacji oraz cytowaniach w literaturze prawniczej. Na podstawie przeglądu literatury mogę określić liczbę cytowań na co najmniej 30, natomiast na podstawie cytowań w Google Scholar, mój indeks Hirscha to 1. Prowadzona przeze mnie działalność naukowo-badawcza, po uzyskaniu stopnia doktora obejmowała następujące tematy badawcze:

1. Ochrona środowiska w procesie inwestycyjno - budowlanym
2. Partycypacja publiczna w ochronie środowiska
3. Współpraca społeczeństwa z organami samorządu terytorialnego
4. Aksjologia prawa ochrony środowiska
5. Gospodarowanie odpadami komunalnymi
6. Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych

Ad. 1. Ochrona środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym.

W początkowym okresie mojej działalności naukowej, po uzyskaniu stopnia doktora podejmowałam zagadnienia dotyczące ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym i gospodarowaniu nieruchomościami. Problematyka ochrony środowiska w gospodarowaniu nieruchomościami była przedmiotem rozdziału pt. *Gospodarowanie nieruchomościami a prawo ochrony środowiska*, w monografii pt. *Nieruchomości. Zagadnienia prawne*, H. Kisilowska (red.), Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2009, ISBN 978-83-7620-243-3. W ramach tej publikacji zostały omówione zagadnienia ochrony gruntów rolnych i leśnych, ograniczenia praw do nieruchomości związane z obszarami specjalnymi, wymagania prawa ochrony środowiska w stosunku do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także kwestie ochrony środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym. W kolejnym szóstym wydaniu monografii *Nieruchomości. Zagadnienia prawne*, H. Kisilowska (red.), Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2011, ISBN 978-83-7620-856-5, rozdział pt. *Gospodarowanie nieruchomościami a prawo ochrony środowiska*, mojego autorstwa został rozszerzony o zagadnienia dotyczące ochrony zieleni i zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów.

Moim znaczącym osiągnięciem było wydanie monografii pt. *Ochrona środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym*, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2010, ss. 354, ISBN 978-83-7620-494-9. W monografii tej podkreślałam, że prawo pozytywne, w sposób

szczególony określa warunki, jakie powinien spełnić inwestor, aby szybko i skutecznie zrealizować swoją inwestycję, jednakże na relację pomiędzy ochroną środowiska oraz działalnością inwestycyjno-budowlaną, należy spojrzeć w nowym świetle, poprzez odwołanie się do zasad ogólnych Konstytucji, stanowiących fundament ładu prawnego. W prezentowanej pracy analiza wymagań ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym jest prowadzona w świetle zasady dobra wspólnego oraz zasady demokratycznego państwa prawnego. Takie ujęcie, nie przedstawiane dotąd w doktrynie prawa ochrony środowiska, prowadzi do wniosku, że nie wystarczy, by organy administracji jedynie zastosowały normy prawa ochrony środowiska, dotyczące zapewnienia udziału społeczeństwa w procedurach, aby uzyskać konsensus w sprawie ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym. Dlatego konieczne jest prowadzenie dalszych badań nad rozwiązaniami proceduralnymi, które umożliwią wyważenie wszystkich interesów publicznych i indywidualnych, na wstępnym etapie realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W mojej działalności naukowej odnosiłam się do problematyki ograniczenia działalności inwestycyjnej ze względu na ochronę przyrody na terenach obszarów specjalnych, takich jak obszary Natura 2000 i parki narodowe. W związku z tym, w kolejnej publikacji pt. *Obszary Natura 2000 a zrównoważony rozwój na poziomie lokalnym*, w: *Rozwój zrównoważony a budowa marki miejsca*, red. E. Sobczak, Oficyna Wydawnicza PW, Warszawa 2011, ISBN 978-83-930594-4-7, wskazywałam na problemy związane z obszarami Natura 2000, w kontekście działalności inwestycyjno-budowlanej. Podkreślałam, że zasada zrównoważonego rozwoju może być skutecznym instrumentem rozstrzygnięcia konfliktów, jeżeli będzie prowadziła do równoważenia wymagań ochrony środowiska, rozwoju gospodarki i społeczeństw, z uwzględnieniem zasady, że nie ma rozwoju społeczeństwa kosztem ograniczenia podstawowych praw jednostki. Jednak w praktyce ochrona cennych zasobów przyrody często jest uznawana za priorytetowe dobro, bez względu na koszty, jakie muszą ponieść społeczności lokalne, których rozwój jest ograniczany. W kolejnej publikacji dotyczącej ochrony przyrody parku narodowego pt. *Wybrane instrumenty prawne ochrony przyrody parku narodowego przed zagrożeniami zewnętrznymi*, *Studia Prawnoustrojowe* 2017, t. 37, ISSN 1644-0412, podjęłam próbę wskazania na możliwość wprowadzenia w polskim prawie ochrony przyrody pewnych rozwiązań zawartych w ustawodawstwie hiszpańskim, w odniesieniu do ustanowienia, jako nowego instrumentu ochrony przyrody socjoekonomicznego obszaru wpływu parku narodowego. W prawie hiszpańskim wprowadzenie takiego obszaru, skutkuje możliwością wypłaty, dla wchodzących w jego skład gmin, dotacji publicznych na cele publiczne służące społecznościom lokalnym. W ramach realizacji zasady sprawiedliwości

społecznej w Polsce można postulować przekazanie określonych środków finansowych na inwestycje infrastrukturalne, usługi publiczne w zakresie ochrony zdrowia, edukacji, pomocy społecznej dla gmin, które mają ograniczone możliwości rozwojowe, ze względu na pozostawanie w obszarze wpływu parku narodowego.

W ramach działalności naukowej dotyczącej problematyki ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym podejmowałam także tematy badawcze odnoszące się do procedury oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć. W publikacji pt. *Zapewnienie obiektywności organów przy wydawaniu zezwoleń inwestycyjnych w sytuacji, gdy gmina jest inwestorem*, w: *Ochrona środowiska a działalność inwestycyjna. Aspekty prawne. Prace Studialne Warszawskiego Seminarium Aksjologii Administracji*, t. V, red. Z. Cieślak, A. Kosieradzka -Federczyk, Warszawa 2016, ISBN 978-83-61551-1-20-1, podkreślałam, że w przypadku realizacji inwestycji infrastrukturalnych, dla których gmina jest inwestorem, może powstać wątpliwość dotycząca zapewnienia obiektywności działania organu wykonawczego gminy, który ma wydawać zezwolenia na realizację tego typu inwestycji. Na problem ten zwraca również uwagę prawo Unii Europejskiej, które zobowiązuje Państwa Członkowskie do wprowadzenia rozwiązań pozwalających na zapewnienie obiektywności przy wykonywaniu obowiązków związanych z wydawaniem zezwoleń inwestycyjnych na przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z tym, polski ustawodawca wprowadził nowe rozwiązania w zakresie określenia organu właściwego do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w sytuacji, gdy gmina jest inwestorem. *De lege ferenda* postulowałam, aby wprowadzić nakaz przekazania kompetencji do wydawania pozwolenia na budowę i innych zezwoleń na inwestycję, wymienionych w art. 72 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, innym organom, niż organy wykonawcze gminy, w sytuacji gdy gmina jest jednocześnie inwestorem.

W kolejnej publikacji dotyczącej problematyki ocen oddziaływania na środowisko (której współautorką w 50% jest Dorota Wilkowska – Kołakowska) pt. *Wpływ systemu infrastruktury informacji przestrzennej (INSPIRE) na procedurę transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć*, w: *Wybrane aspekty współpracy transgranicznej polskich samorządów w kontekście przemian prawa Unii Europejskiej*, red. M. Ganczar, I. Wieczorek, Wydawnictwo Naukowe *Doctrina*, Łódź 2016, ISBN 978-83-946137-2-3, wskazywałam na znaczenie budowy europejskiego systemu infrastruktury informacji przestrzennej dla ochrony środowiska w działalności inwestycyjno-budowlanej w kontekście procedury transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.

Ad. 2. Partycypacja publiczna w ochronie środowiska

Istotną część moich badań naukowych poświęciłam problematyce partycypacji publicznej w ochronie środowiska. Przede wszystkim zagadnienie udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska stanowi przedmiot omówionej wcześniej monografii naukowej, stanowiącej wskazane przeze mnie osiągnięcie naukowe wymagane w postępowaniu habilitacyjnym. Ponadto w związku z realizacją projektu badawczego pt. „*Prawne aspekty partycypacji publicznej w rozwiązywaniu problemów środowiskowych*”, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, przygotowałam kilkanaście publikacji dotyczących zapewnienia udziału społeczeństwa w ochronie środowiska.

Na początkowym etapie moich badań uznałam, że dla prawidłowego określenia problemów związanych z zapewnieniem udziału społeczeństwa w ochronie środowiska, konieczne jest dokonanie analizy orzecznictwa sądów administracyjnych, co znalazło odzwierciedlenie w publikacji pt. *Partycypacja publiczna w ochronie środowiska w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych. Wybrane zagadnienia, w: Wpływ przemian cywilizacyjnych na prawo administracyjne i administrację publiczną*, red. J. Zimmermann, P.J. Suwaj, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2013, ISBN 978-83-264-4037-3. W publikacji wskazałam na dwa zasadnicze problemy, które w późniejszym czasie zostały rozwiązane poprzez nowelizacje odpowiednich przepisów. Po pierwsze z analizy orzecznictwa wynikało, że dla ochrony praw jednostek w procedurze oceny oddziaływania na środowisko ważne jest prawidłowe wyznaczenie obszaru oddziaływania przedsięwzięcia. Początkowo, to inwestor wskazywał na mapie ten obszar, natomiast w wyniku nowelizacji ustawy – Prawo budowlane wskazanie obszaru oddziaływania obiektu należy do obowiązków projektanta, ponieważ w obowiązującym stanie prawnym projekt budowlany powinien m.in. zawierać informację o obszarze oddziaływania obiektu. Drugi problem, który ujawnił się po analizie orzecznictwa sądów administracyjnych dotyczy jakości raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko, co było związane z brakiem ustawowego określenia wymagań, co do wykształcenia i doświadczenia zawodowego autorów tych raportów. Obecnie ustawodawca poprzez nowelizację ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku wprowadził rozwiązania, które mogą zagwarantować wysoki poziom jakości opracowywanych raportów. W kolejnej publikacji pt. *Prawne problemy zapewnienia fachowości w ocenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w celu ochrony interesu publicznego, w: W służbie dobra wspólnego – ludzie, postawy, kompetencje w administracji publicznej*, red. B. Jaworska-Dębska, A. Dobaczewska, Krajowa Szkoła Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego, Warszawa 2016, ISBN 978-83-

61713-02-9 pozytywnie oceniłam zmianę przepisów, polegającą na ustawowym określeniu wymagań, co do wykształcenia i doświadczenia zawodowego autorów raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko.

Problematyki partycypacji publicznej w ochronie środowiska nie powinno się omawiać bez odniesienia do procesu europeizacji polskiego prawa ochrony środowiska. Dlatego kontynuacją prowadzonej przeze mnie analizy orzecznictwa sądów administracyjnych była publikacja pt. *Prawne aspekty bezpośredniego stosowania przepisów prawa międzynarodowego i unijnego o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska w orzecznictwie sądów administracyjnych*, w: *Inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu – wyzwania dla systemów prawnych Unii Europejskiej i państw członkowskich*, red. S. Dudzik, B. Iwańska, N. Półtorak, C.H. Beck, Warszawa 2017, ISBN 978-83-255-9616-3. W publikacji, tej wskazałam, że kwestia bezpośredniego stosowania przepisów Konwencji z Aarhus pojawia się w orzeczeniach polskich sądów administracyjnych w związku z dwoma problemami. Po pierwsze, jest to kwestia dostępu do sprawiedliwości w postępowaniach, których nie uznaje się za wymagające udziału społeczeństwa, a które dotyczą przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Kolejne zagadnienie dotyczy rodzajów aktów prawnych mogących być przedmiotem zaskarżenia na podstawie art. 9 ust. 2 i 3 Konwencji z Aarhus, w kontekście możliwości zaskarżania przez organizacje społeczne miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Punktem wyjścia dla prowadzonych badań nad partycypacją publiczną była kwestia możliwości ustanowienia *actio popularis* w ochronie środowiska. Dlatego też pierwszą publikacją po obronie doktoratu, która odnosiła się do partycypacji publicznej w ochronie środowiska, wskazującą pewne kierunki rozwoju prawa ochrony środowiska w tym zakresie, była publikacja pt. *Skarga powszechna w prawie ochrony środowiska*. w: *Dekada harmonizacji w prawie ochrony środowiska*, red. M. Rudnicki, A. Haładyj, K. Sobieraj, Wydawnictwo KUL, Lublin 2011, ISBN 978-83-7702-319-8.

Dla zapewnienia partycypacji publicznej w ochronie środowiska duże znaczenie ma udostępnianie informacji o środowisku przez Internet, możliwość składania wniosków o udostępnianie informacji oraz składanie uwag w procedurze wymagającej udziału społeczeństwa drogą elektroniczną, określane w literaturze międzynarodowej jako *e-participation*. Dlatego w publikacji pt. *Prawne uwarunkowania informatyzacji administracji publicznej w zakresie ochrony środowiska*, w: *Współczesne uwarunkowania europeizacji i informatyzacji administracji*, red. E. Jasiuk, G.P. Maj, Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu,

Radom 2012, ISBN 978-83-62491-31-5, uznaję, że warunkiem wstępnym zapewnienia partycypacji publicznej w ochronie środowiska jest dostęp do informacji o środowisku, który będzie ułatwiony w wyniku informatyzacji administracji publicznej.

W kolejnych publikacjach odnosiłam się do zagadnienia partycypacji publicznej w różnych aspektach prawa ochrony środowiska. W publikacji pt. *Udział organizacji ekologicznych w kształtowaniu koncepcji zrównoważonego rozwoju w planach, politykach oraz strategiach w: Zrównoważony rozwój jednostek samorządu lokalnego w świetle globalizacji gospodarki*, red. H. Kisilowska, E. Sobczak, Oficyna Wydawnicza PW, Warszawa 2013, ISBN 978-83-7814-164-8, wskazywałam na możliwość zastosowania instytucji partnerów społecznych do postępowania wymagającego udziału społeczeństwa. Instytucja partnerów społecznych funkcjonuje z powodzeniem w procedurach uregulowanych w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, związanych z przyjmowaniem strategii rozwoju na różnych poziomach władz krajowych i samorządowych. Opinie społeczności lokalnych, organizacji społecznych, a także innych podmiotów mają coraz większe znaczenie w tworzeniu strategii rozwoju, ponieważ trudno dzisiaj obronić tezę, że to organy administracji na poziomie regionalnym i lokalnym samodzielnie powinny rozstrzygać o priorytetach rozwoju.

W publikacji pt. *Zasada partycypacji publicznej w rozwiązywaniu problemów środowiskowych a procedura zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych w: Prawne aspekty gospodarowania zasobami środowiska. Oddziaływanie na zasoby środowiska*, red. B. Rakoczy, M. Szalewska, K. Karpus, Toruń 2014, Wydawnictwo TNOiK Dom Organizatora, ISBN 978-83-72-85-770-5, podkreślałam, że skuteczność prawnej ochrony gruntów w procesie inwestycyjnym wiąże się z postulatem planowości, co oznacza konieczność zapobiegania przypadkowym zmianom przeznaczenia gruntów. Dlatego miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego stanowi najlepszy instrument ochrony gruntów rolnych i leśnych. Jednocześnie w publikacji zwracam uwagę na zróżnicowaną sytuację w zakresie ochrony interesów właścicieli nieruchomości oraz udziału organizacji ekologicznych w przypadku, gdy zmiana przeznaczenia gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III następuje w drodze planu miejscowego, w porównaniu do sytuacji, gdy zmiana przeznaczenia gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas IV-VI zostaje poprzedzona wydaniem decyzji o warunkach zabudowy.

Zagadnienia dotyczące partycypacji publicznej odniosłam również do wybranych aspektów ochrony przyrody w dwóch publikacjach pt. *Legal aspects of solving social conflicts related to nature conservation in national parks in light of the principle of sustainable development, in: Chosen Problems of Nature conservation in Polish and International Law*,

Polish Economics Publishers, Warsaw 2015, ISBN 978-83-208-2197-0 oraz *Prawne instrumenty ochrony krajobrazu w świetle zasady udziału społeczeństwa w ochronie środowiska*, w: *Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gmin i województw*, red. E. Sobczak, Oficyna Wydawnicza PW, Warszawa 2016, ISBN 978-83-7814-554-7. W pierwszej publikacji podkreślałam konieczność zapewnienia partycypacji publicznej na etapie określania granic parku narodowego oraz w procedurze tworzenia planu ochrony parku narodowego, dopuszczającego możliwość korzystania z zasobów przyrody zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Odniosłam się także do relacji pomiędzy miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz planów ochrony parków narodowych. W drugiej publikacji podkreślałam, że poprzez postanowienia ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, podstawowe kompetencje w zakresie ochrony krajobrazu zostały uregulowane przede wszystkim w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W przepisach regulujących ochronę krajobrazu nie przewidziano przeprowadzenia dyskusji publicznej, z zapewnieniem udziału organów zainteresowanych gmin lub organizacji społecznych, a także w niedostatecznym stopniu zapewniono dostęp do informacji o projekcie audytu krajobrazowego. W artykule uznaję, że wadą nowych przepisów jest praktycznie brak wskazania na instrumenty negocjacji sprzecznych interesów związanych z ochroną krajobrazów, np. związanych z wprowadzaniem w drodze uchwały sejmiku województwa, zakazów zabudowy na terenach stref ochrony krajobrazu.

Podsumowaniem moich badań dotyczących partycypacji publicznej w ochronie środowiska są dwa rozdziały w monografiach, w których odniosłam się do konieczności wprowadzenia zmian w zakresie prawa ustrojowego i materialnego w celu zapewnienia prawidłowej konstrukcji instytucji prawa ochrony środowiska, jaką jest udział społeczeństwa w ochronie środowiska. W publikacji pt. *Zadania regionalnego dyrektora ochrony środowiska w zakresie zapewnienia udziału społeczeństwa w procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w świetle zasady subsydiarności*, w: *Organizacja administracji publicznej z perspektywy powierzonych jej zadań*, red. T. Bąkowski, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2015, ISBN 978-83-264-8105-5, wskazałam na problemy związane z przekazaniem podstawowych kompetencji w zakresie przeprowadzania procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko do właściwości organów gminy. Utworzenie regionalnych dyrektorów ochrony środowiska miało zapewnić przeniesienie odpowiedzialności za tok postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko na jeden organ, a tym samym przyspieszyć procedury administracyjne. Cel ten nie

został osiągnięty i w zakresie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska jest jeszcze konieczne wprowadzenie nowych rozwiązań ustrojowych. Można uznać, że prawidłowym rozwiązaniem byłoby przekazanie w całości procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko do właściwości regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. Organy te nie mają, w przeciwieństwie do organów samorządu terytorialnego, swoich własnych interesów, nie są odpowiedzialne za realizację inwestycji rozwojowych ani na poziomie kraju, ani w interesie publicznym regionalnym czy lokalnym. Ponadto należy postulować uregulowanie możliwości powoływania komisji mediacyjnych, mogących na wniosek inwestorów prowadzić postępowanie z udziałem społeczeństwa. Regionalni dyrektorzy ochrony środowiska mają możliwości zatrudnienia w swoich strukturach doświadczonych mediatorów, którzy będą mogli w sposób profesjonalny doprowadzić do kompromisowych rozwiązań.

Prowadzenie badań dotyczących udziału społeczeństwa w ochronie środowiska pozwala na sformułowanie wniosku, że zarówno na etapie stanowienia prawa, jak i jego stosowania polski model postępowania wymagającego udziału społeczeństwa nie jest ukierunkowany na podejmowanie współpracy w działaniach na rzecz środowiska, ale na ujawnianiu interesów zainteresowanych osób. Ponadto w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa uprzywilejowaną pozycję mają organizacje ekologiczne, nastawione bezkompromisowo na ochronę środowiska za wszelką cenę. W publikacji pt. *Instrumenty prawne współpracy w dziedzinie ochrony środowiska w prawie niemieckim i polskim w świetle zasady kooperacji*, w: *Prawo i polityka ochrony środowiska w doktrynie i praktyce*, red. A. Barczak, A. Ogonowska, Szczecin 2016, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, ISBN 978-83-7972-070-5 podjęłam próbę wskazania na możliwości wykorzystania nowych instrumentów współpracy w dziedzinie ochrony środowiska. Przede wszystkim odniosłam się do ujęcia instrumentów współpracy opisanych w doktrynie prawa niemieckiego, gdzie do instrumentów tych zalicza się umowy publicznoprawne, nieformalne uzgodnienia oraz mediacje. Umowy publicznoprawne i nieformalne uzgodnienia są wykorzystywane przede wszystkim w działalności podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska, które dobrowolnie przyjmują pewne obowiązki w dziedzinie ochrony środowiska. W polskich uwarunkowaniach zasada kooperacji zakłada, że relacje na płaszczyźnie organy administracji publicznej a społeczeństwo, w tym organizacje ekologiczne, należy opierać na podejmowaniu tych form współpracy, które zostały uregulowane w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W związku z tym, że zadania z zakresu ochrony środowiska, nie muszą być wykonywane wyłącznie przez organy państwowe,

dopuszczalne jest także zlecenia ich wykonania podmiotom niepublicznym, w tym organizacjom ekologicznym zgodnie z zasadą subsydiarności.

Ad. 3. Współpraca społeczeństwa z organami samorządu terytorialnego

Problematyką partycypacji publicznej zajmowałam się także w szerszym zakresie, niż tylko w odniesieniu do ochrony środowiska. W publikacji pt. *Rola konsultacji społecznych w budowaniu wspólnoty samorządowej mieszkańców gminy*, w: *Dwudziestolecie funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce*, red. H. Kisilowska, E. Malak, Oficyna Wydawnicza PW, Warszawa 2010, ISBN 978-83-85964-99-5 dokonałam analizy pojęcia wspólnoty samorządowej mieszkańców i wskazałam, że w ramach budowania tej wspólnoty, na poziomie podstawowej jednostki samorządu terytorialnego jaką jest gmina, najłatwiej jest budować społeczeństwo obywatelskie. Negatywnie oceniłam obowiązujące wówczas przepisy dotyczące konsultacji społecznych zawarte w ustawie o samorządzie gminnym i podkreślałam konieczność ustawowego uregulowania procedury przeprowadzenia konsultacji społecznych. W publikacji pt. *Wybrane aspekty współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w świetle prezydenckiego projektu ustawy o współdziałaniu w samorządzie terytorialnym na rzecz rozwoju lokalnego oraz o zmianie niektórych ustaw*, w: *Współpraca organizacji pozarządowych z samorządem terytorialnym*, A. Gołębiowska (red.), Powszechnie Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 2015, ISBN 978-83-940767-4-0 podkreślałam, że nadal istnieje potrzeba wzmocnienia udziału społeczeństwa w decydowaniu o kierunkach rozwoju, a instrumenty zaproponowane przez prezydencki projekt mogą doprowadzić do poprawy w zakresie współpracy ze społeczeństwem na rzecz rozwoju lokalnego. Można uznać, że propozycje zawarte w prezydenckim projekcie dotyczące tworzenia nowego rodzaju stowarzyszeń odpowiadają zapotrzebowaniu społecznemu na regulację stowarzyszenia mającego zdolność prawną. W kolejnej publikacji pt. *Prawne aspekty odpowiedzialności stowarzyszeń za realizację zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnej*, w: *M. Augustyniak (...), M. Zakrzewska i in., Prawne problemy samorządu terytorialnego z perspektywy 25-lecia jego funkcjonowania*, red. B. Jaworska – Dębska, R. Budzisz, Warszawa 2016, ISBN 978-83-255-8455-9 uznałam, że brak podmiotowości prawnej stowarzyszenia zwykłego znacząco wpływał na ograniczone stosowanie tej formy prawnej w praktyce. Nadanie przepisem szczególnym podmiotowości prawnej stowarzyszeniu zwykłemu powinno uczynić z niego idealnego partnera do podejmowania współpracy z władzą lokalną. Dodatkowo w publikacji podkreślałam, że najlepszą formą realizacji określonego zadania publicznego, przy wykorzystaniu funduszy publicznych, jest stowarzyszenie rejestrowe, posiadające osobowość prawną i ponoszące odpowiedzialność za zobowiązania tylko

majątkiem tego stowarzyszenia. Należy uznać, że dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego konieczne jest zapewnienie takich form prawnych stowarzyszeń, które byłyby właściwe zarówno dla inicjatyw lokalnych o mniejszym zakresie, jak i dla prowadzenia stałej działalności przy wykorzystaniu funduszy publicznych w celu realizowania zadań publicznych.

Ad. 4. Aksjologia prawa ochrony środowiska

Od początku mojej działalności badawczej po uzyskaniu stopnia doktora, przedmiotem moich zainteresowań była problematyka aksjologii prawa ochrony środowiska. Warto podkreślić, że tematyka aksjologii prawa stanowi niezwykle ważny obszar działalności naukowej, a jednocześnie bardzo trudny. W badaniach tych należało uznać istnienie określonego systemu obiektywnych wartości, gdyż relatywizm w odniesieniu do wartości powoduje, że nie można dokonać ostatecznej oceny, czy w procesie stanowienia lub stosowania prawa uwzględniono obiektywne wartości i wówczas rozpatrywanie problematyki aksjologii prawa nie ma praktycznego znaczenia. W moich badaniach prezentowałam antropocentryczne ujęcie ochrony środowiska, powołując się w tym zakresie badań na wskazania Nauki Społecznej Kościoła. Z nauki tej wywodzi się m.in. zasada dobra wspólnego, która była przedmiotem mojej analizy w publikacji pt. *Wpływ zasady dobra wspólnego na udział organizacji społecznych w rozwiązywaniu konfliktów ekologicznych*, w: *Aksjologia prawa administracyjnego*, red. J. Zimmermann, t. II, Warszawa 2017, Wolters Kluwer, ISBN 978-83-8107-808-5. W publikacji tej odniosłam się do problemu braku współpracy pomiędzy organizacjami ekologicznymi i innymi stronami konfliktów ekologicznych. Z ujęcia dobra wspólnego, jako pojęcia zawierającego harmonijne funkcjonowanie wspólnot, wywiodłam obowiązek współpracy w dążeniu do pokojowego rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

W publikacji *Etyczne i aksjologiczne uwarunkowania partycypacji publicznej w zakresie realizacji wybranych zadań z ochrony środowiska*, w: *Administracja publiczna – uwarunkowania prawne, organizacyjne i społeczne*, Powszechne Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 2015, ISBN 978-83-040767-5-7 wskazywałam na dwa obszary środowiska, które wywołują najwięcej emocji przedstawicieli organizacji ekologicznych: ochronę różnorodności biologicznej (w szczególności na obszarach Natura 2000) oraz humanitarną ochronę zwierząt. Stosunek do ochrony zwierząt, czy też ochrony bioróżnorodności może odzwierciedlać poglądy skrajnie ekocentryczne, w których człowiek jest traktowany, jako jeden z elementów środowiska – wcale nie najważniejszy. Wobec tych dylematów administracja publiczna powinna być uwrażliwiona na sygnały płynące ze strony społeczeństwa tak, aby przy stanowieniu i stosowaniu prawa były brane pod uwagę różne motywy i wartości. Należy podkreślić, że istnieje niebezpieczeństwo, że w procesach decyzyjnych interesy środowiska

będą należycie reprezentowane przez organizacje ekologiczne, natomiast interesy o charakterze ekonomicznym, społecznym nie będą miały odpowiednich reprezentantów. Zatem ostatecznie nikt nie zwolni organów administracji publicznej z odpowiedzialności za przeprowadzenie procedury z udziałem społeczeństwa, w której zostaną ujawnione i wyważone interesy publiczne o charakterze krajowym, regionalnym, lokalnym lub grupowym.

W publikacji *Aksjologiczne i prawne aspekty ochrony zdrowia ludzi w procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko*, w: *Prawo zarządzania środowiskiem – aspekty sprawiedliwości ekologicznej*, red. M. Nyka, T. Bojar – Fijałkowski, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2017, ISBN 978-83-7531-287-4 podkreślałam, że ochrona zdrowia ludzi powinna być rozpatrywana z punktu widzenia zasady sprawiedliwości ekologicznej. Sprawiedliwość ekologiczna, która jest jedną z odmian sprawiedliwości społecznej, jest ściśle związana z ochroną zdrowia, ponieważ sprawiedliwość ta będzie urzeczywistniana, gdy wszyscy w jednakowym stopniu będą objęci ochroną przed zagrożeniami środowiska i zdrowia. *De lege ferenda* postulowałam wprowadzenie do przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku możliwości odmowy wyrażenia zgody na realizację przedsięwzięcia w sytuacji, gdy może ono zagrażać zdrowiu ludzi (wskazując jednocześnie na przesłanki nadrzędnego interesu publicznego, które pozwalałyby na odstępstwo od tej zasady). W publikacji tej zwracałam uwagę na kwestię, że zarówno w przepisach prawa, jak i w praktyce odmowa wyrażenia zgody na realizację przedsięwzięcia może być stosowana w przypadku negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, a nie ze względu na podstawową wartość, jaką jest życie i zdrowie człowieka. Taka sytuacja stanowi zaprzeczenie antropocentrycznego ujęcia etyki prawa ochrony środowiska.

Kolejną zasadą konstytucyjną wyznaczającą podstawy aksjologiczne prawa ochrony środowiska jest bezpieczeństwo ekologiczne, które stanowiło przedmiot mojej analizy w publikacji pt. *Bezpieczeństwo ekologiczne w Unii Europejskiej i w Polsce w świetle zasad ogólnych prawa ochrony środowiska*, w: *Współczesny wymiar bezpieczeństwa - między teorią a praktyką*, red. J. Pawłowski, Stowarzyszenie Ruch Wspólnot Obronnych, Warszawa 2011, ISBN 978-83-933009-2-1. Do zagadnień aksjologicznych zaliczam także moją publikację ukazującą dostęp do informacji o środowisku jako fundamentalne prawo człowieka: *Access to Environmental Information as a Fundamental Human Right – selcted issues*, in: *Communication as a Measure of Protection and Limitation of Human Rights. Information in Relation to Human Rights*, edited by L. Dufalova, K. Lenhartova and others, Comenius University in Bratislava, Faculty of Law, Bratislava 2013, ISBN 978-80-7160345-0. Prawo do

zdrowego środowiska można wyprowadzić z art. 2 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, potwierdzającego, że każdy ma prawo do życia, które nadto chroni ustawa. Zagrożenia dla życia człowieka mogą stanowić nie tylko ataki terrorystyczne, ale także skutki niewłaściwego i przynoszącego szkody traktowania środowiska. Należy zatem uznać, iż ochrona życia z art. 2 Konwencji skutkuje wobec wszystkich działań, które niosą poważne zagrożenie dla środowiska i dla życia dużych skupisk ludzkich. Chociaż prawo do środowiska odpowiedniej jakości nie zostało wyrażone *expressis verbis* w konstytucjach większości państw europejskich, to w orzecznictwie i doktrynie prawa konstytucyjnego prawo to jest związane z prawem do życia, ponieważ zapewnienie odpowiedniego stanu środowiska jest jednym z elementów warunkujących ochronę prawa do życia. Można uznać, że również Kartę Praw Podstawowych należy interpretować w ten sposób, że ochrona prawa do życia z art. 2 Karty jest uzależniona od zapewnienia człowiekowi życia w środowisku odpowiedniej jakości. Można uznać, że pochodną prawa do środowiska jest prawo do informacji o środowisku. Związek ten został szczególnie mocno zaakcentowany w Konwencji z Aarhus. W Konwencji podkreśla się, że aby być zdolnym do dochodzenia prawa do środowiska, obywatele, w sprawach dotyczących środowiska, muszą mieć dostęp do informacji, muszą być uprawnionymi do uczestnictwa w podejmowaniu decyzji i muszą mieć dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

Ad. 5. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Nowym tematem badawczym, który podjęłam w związku z koniecznością dostosowania polskich przepisów do prawa unijnego regulującego na nowo problematykę postępowania z odpadami jest prawo gospodarowania odpadami komunalnymi. W publikacji pt. *Municipal waste management policies in the Polish legal system with a focus on Warsaw's local government as an example in 23 rd The Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPAcee) Annual Conference: Insourcing and/or outsourcing. How do they contribute to public administration reform*, held on May 21-23, 2015 in Caucasus University in Tbilisi, Georgia, ISBN 978-80-89013-77-7 wskazałam, że realizacja inwestycji w zakresie gospodarki odpadami powinna być zdaniem prawodawcy unijnego realizowana przede wszystkim przez podmioty zewnętrzne, a dopiero kiedy nie uda się wybrać takiego podmiotu gmina może samodzielnie realizować zadania. Jest to narzucony „z góry” outsourcing realizacji zadania, które równie dobrze mogłoby zostać zrealizowane samodzielnie przez samorząd lokalny. W tym przypadku zastosowanie outsourcingu ma na celu nie tylko zmniejszenie kosztów i skupienie się na kluczowych kompetencjach, ale wykorzystanie potencjału technologicznego, który ma zapewnić najwyższą jakość usług wykonywanych w regionalnych instalacjach przetwarzania odpadów komunalnych np. w

spalarniach odpadów. Ponadto przedsiębiorcy realizujący projekty z zakresu budowy spalarni odpadów mają doświadczenia z przeprowadzania takich inwestycji w innych państwach. Do problemu realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi nawiązałam także w publikacji pt. *Prawne uwarunkowania outsourcingu zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi*, w: *Finansowanie zadań publicznych służących zaspokajaniu potrzeb wspólnot samorządowych*, red. A. Zalcewicz, Warszawa 2016, Wydawnictwo Poltext, ISBN 978-83-7561-675-0. W związku z koniecznością implementacji dyrektywy w sprawie odpadów, polski ustawodawca zajął jednoznaczne stanowisko wobec dylematu: outsourcing czy insourcing zadań związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, takich jak odbieranie, transport i przetwarzanie tych odpadów. Samorząd lokalny został zobowiązany do przeprowadzania przetargów na wykonywanie tych zadań i zlecenia ich podmiotom zewnętrznym. Spółki z udziałem gminy mogą odbierać odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, na zlecenie gminy, jedynie w przypadku, gdy zostały wybrane w drodze przetargu. Samorządy gminne zostały również zobowiązane do zlecenia podmiotom zewnętrznym zadań polegających na zapewnieniu budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Jednocześnie samorząd gminy został obciążony pełną odpowiedzialnością za wprowadzenie w życie postanowień dyrektywy o odpadach z 2008 r. w zakresie ustanowienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, które są przekazywane na składowiska odpadów. W publikacji oceniłam krytycznie ograniczenie swobody gmin w zakresie wyboru podmiotu odpowiedniego do wykonywania zadań z zakresu budowy regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych, co zostało zmienione w 2017 r. poprzez utratę mocy obowiązującej przepisu narzucającego gminom outsourcing tego zadania.

Problematyki gospodarowania odpadami komunalnymi dotyczy także moja publikacja pt. *Rola organów wykonawczych gmin w rozwiązywaniu konfliktów interesów związanych z realizacją regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych na przykładzie budowy spalarni odpadów*, *Samorząd Terytorialny 2016, nr 1-2*. Organy gminy są odpowiedzialne za zapewnienie budowy instalacji do przetwarzania odpadów, a jednocześnie prowadzą postępowanie w sprawie wydania zezwoleń inwestycyjnych dotyczących budowy tych instalacji. *De lege ferenda* postuluję, aby w przypadku, gdy gmina jako inwestor lub jeden z inwestorów realizuje inwestycję celu publicznego, dla której jest przeprowadzana procedura oceny oddziaływania na środowisko, wprowadzić obligatoryjne wyłączenie jej organu wykonawczego z postępowania w sprawie wydania zezwoleń inwestycyjnych. Wskazuję też,

że szczególnie istotnym aspektem jest problematyka lokalizacji spalarni odpadów, jako inwestycji, które będą służyć całym społecznościom lokalnym, ale powodują duże uciążliwości dla mieszkańców terenów sąsiadujących. Moim zdaniem konieczne jest wprowadzenie obowiązku uchwalania dla takich terenów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Pozostawienie decyzji dotyczącej lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które są realizowane przez gminę, w rękach jednoosobowego organu wykonawczego gminy jest rozwiązaniem budzącym poważne wątpliwości. Ponadto w sytuacji, gdy organy gminy są zainteresowane szybkim i sprawnym wybudowaniem instalacji do przetwarzania odpadów, zagwarantowanie ochrony interesu publicznego związanego ochroną środowiska, w tym także poprzez zapewnienie udziału społeczeństwa w postępowaniu, powinno zostać przekazane do kompetencji regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Ad. 6. Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych.

Do nowych kierunków badań naukowych, które podejmowałam w ostatnich latach zaliczam prawne aspekty zarządzania w sytuacjach kryzysowych. Wprawdzie tuż po obronie doktoratu przygotowałam publikację pt. *Prawne instrumenty ochrony środowiska przed poważnymi awariami przemysłowymi, w: Nowe wyzwania i wykorzystanie współczesnej nauki w zarządzaniu kryzysowym*, red. E. Sobczak, Oficyna Wydawnicza PW, Warszawa 2010, ISBN 978-83-930594-0-9, to w ostatnim roku temat ten był przedmiotem moich dwóch publikacji. W artykule pt. *Przekazywanie informacji o zagrożeniach jako przykład czynności faktycznych podejmowanych na etapie reagowania w sytuacjach kryzysowych – aspekty prawne.*, który będzie opublikowany w *Opolskich Studiach Administracyjno-Prawnych* podkreślałam konieczność wychodzenia organów administracji poza uregulowane procedury w sytuacji, gdy zagrożone jest życie i zdrowie ludzi. Natomiast moja ostatnia publikacja to *Public consultation and access to spatial information as legal instruments of flood risk management using the example of the Odra river basin*, in: 25th Anniversary Conference Geographic Information System Conference and Exhibition “GIS ODYSSEY 2018”, Conference Proceedings, ISSN 2623-5714 (Online), ISSN 2459-7627 (CD-ROM). Należy podkreślić, że publikacja pokonferencyjna będzie poddana procedurze indeksowania w międzynarodowych bazach naukowych Web of Science (publikacja z konferencji GIS ODYSSEY, która odbyła się w 2016 r. została już indeksowana na Web of Science, a publikacja z 2017 jest także w trakcie procedury indeksacji). W publikacji tej podkreślałam, że skuteczność zarządzania ryzykiem powodziowym zależy od dostępu do informacji o zagrożeniach związanych z powodzią. Udostępnianie informacji dotyczących gospodarki wodnej za pośrednictwem sieci

teleinformatycznych jest bardzo ważny w przypadku działań informacyjnych skierowanych do społeczeństwa. Informowanie społeczeństwa o planowanych działaniach mających na celu ograniczenie negatywnych skutków powodzi, zbieranie opinii do planowanych dokumentów i wreszcie dostęp do informacji o zatwierdzonych dokumentach, może prowadzić do pozytywnych zachowań poszczególnych osób i instytucji, gdy zagrożenia powodziowe staną się rzeczywiste.

VI. Kierownictwo lub udział w projektach badawczych finansowanych w trybie krajowych i międzynarodowych postępowań konkursowych.

W latach 2011 – 2015 kierowałam projektem badawczym pt. *Prawne aspekty partycypacji publicznej w rozwiązywaniu problemów środowiskowych*. Projekt był finansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki, przyznanych w konkursie Sonata 1 ogłoszonym w 2011 r. na projekty badawcze realizowane przez osoby rozpoczynające karierę naukową, posiadające tytuł doktora. Efektem realizacji projektu były liczne publikacje oraz monografia pt. „Model prawny udziału organizacji społecznych w ochronie środowiska”, którą wskazuję jako osiągnięcie naukowe, stanowiące podstawę ubiegania się o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

W latach 2016-2017 kierowałam projektem badawczym pt. *Aksjologiczne i organizacyjne aspekty współpracy organów administracji publicznej i podmiotów spoza administracji w decydowaniu o sprawach z zakresu ochrony środowiska i gospodarki nieruchomościami*, w ramach grantu na działalność statutową (wykonawca dr Dorota Wilkowska – Kołakowska).

VII. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora uczestniczyłam w 30 konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych, przy czym w trakcie aż 14 konferencji wygłaszałam referaty. Wyniki moich badań naukowych prezentowałam na prestiżowych konferencjach naukowych o charakterze międzynarodowym, w tym jeden referat wygłosiłam po angielsku na konferencji organizowanej przez *The Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPAcee)* w Tbilisi (Gruzja). Ponadto wygłosiłam trzy referaty na prestiżowych konferencjach międzynarodowych organizowanych w Polsce, a także referat po polsku na międzynarodowej konferencji porównawczej zorganizowanej w Costa Calma (Hiszpania).

M. Zakrzewska, *Municipal waste management policies in the Polish legal system with a focus on Warsaw's local government as an example*, 23 rd The Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPAcee) Annual Conference:

Insourcing and/or outsourcing. How do they contribute to public administration reform, held on May 21-23, 2015 in Caucasus University in Tbilisi, Georgia;

M. Zakrzewska, *Wybrane aspekty prawnej ochrony przyrody na terenach parków narodowych*. Międzynarodowa Porównawcza Konferencja Naukowa Prawa Publicznego organizowana przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego w dniach 20 - 27 marca 2017 r. w Costa Calma, Hiszpania;

M. Zakrzewska, *Aksjologiczne i organizacyjne aspekty ochrony zdrowia ludzi w procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko* Międzynarodowa Konferencja Naukowa – Zjazd Katedr Prawa Ochrony Środowiska pt. Sprawiedliwość ekologiczna w gospodarce, energetyce i administracji, w dniach 9-11 maja 2016 r. w Gdańsku;

M. Zakrzewska, D. Wilkowska – Kołakowska, *Wpływ systemu europejskiej infrastruktury informacji przestrzennej (INSPIRE) na procedurę transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć*, Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Prawne aspekty współpracy samorządu i gospodarki wobec współczesnych przemian w prawie Unii Europejskiej” w dniach 8 -10 czerwca 2016 r. w Tomaszowie Lubelskim,;

M. Zakrzewska, *Teoretyczne i praktyczne aspekty funkcjonowania zasady kooperacji w ochronie środowiska* XVI Polsko-Czesko-Słowacka Konferencja Prawa Ochrony Środowiska: pt. Rozwój prawa i polityki ochrony środowiska, Pogorzelić 5-8 września 2015 r..

Pozostałe referaty wygłoszone na krajowych konferencjach naukowych oraz wykaz konferencji, w których uczestniczyłam zostały wymienione w załączniku nr 4 do wniosku.

VIII. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki.

Po uzyskaniu stopnia doktora prowadziłam działalność dydaktyczną na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej na studiach na kierunku: Administracja. Jako promotor prowadziłam seminaria dyplomowe magisterskie i licencjackie oraz wypromowałam około 40 prac magisterskich i 40 prac licencjackich. Moje pozostałe osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki zostały wymienione w załączniku nr 4 do wniosku.

IX. Otrzymane nagrody naukowe.

W 2002 r. otrzymałam nagrodę zespołową III stopnia Rektora Politechniki Warszawskiej, za osiągnięcia dydaktyczne, natomiast po obronie doktoratu w 2010 r.- nagrodę indywidualną III stopnia Rektora Politechniki Warszawskiej za osiągnięcia naukowe.

X. Współpraca międzynarodowa.

W ramach mojej działalności naukowej brałam udział w konferencjach międzynarodowych jako referent oraz uczestnik, a także podejmowałam działania na rzecz umiędzynarodowienia

wyników moich badań. W dniach 21 do 23 maja 2015 r. brałam udział w pracach *Working Group on Local Government*, podczas *23 rd The Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPAcee) Annual Conference: Insourcing and/or outsourcing. How do they contribute to public administration reform*, Caucasus University in Tbilisi (Gruzja) W 2017 r. czynnie uczestniczyłam w Międzynarodowej Porównawczej Konferencji Naukowej Prawa Publicznego organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego w dniach 20 - 27 marca 2017 r. w Costa Calma (Hiszpania), połączonej z wykładami z prawa hiszpańskiego i spotkaniami z władzami samorządowymi Wysp Kanaryjskich. W celu prezentacji wyników moich badań przygotowałam poster pt. *Public consultation and access to spatial information as legal instruments of flood risk management using the example of the Odra river basin*, wystawiony w czasie sesji posterowej w dniach 10-14 września 2018 r. podczas *25th Anniversary Conference Geographic Information System Conference and Exhibition "GIS ODYSSEY 2018"*, w Perugii (Włochy).

W ramach projektu finansowanego przez NCN pt. „*Prawne aspekty partycypacji publicznej w rozwiązywaniu problemów środowiskowych*” w czerwcu 2015 r. zrealizowałam dziesięciodniową kwerendę biblioteczną w Universitätsbibliothek Europa - Universität Viardina, gdzie zbierałam materiały do publikacji prawnoporównawczej oraz materiały dotyczące unijnego prawa regulującego partycypację publiczną w ochronie środowiska.

XI. Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Oprócz pracy naukowej i dydaktycznej za bardzo ważne moje osiągnięcie uznaję uczestnictwo w organizacjach naukowych. Od wielu lat jestem członkiem Stowarzyszenia Kanonistów Polskich oraz Stowarzyszenia Edukacji Administracji Publicznej, a w 2017 r. zostałam powołana na członka Rady Programowej Stowarzyszenia Edukacji Administracji Publicznej.

Monika Lokiewska